



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti výrokům II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2019, čj. 3 A 24/2019-35,

t a k t o :

- I.** Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- II.** Kasační stížnost **se zamítá**.
- III.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se u městského soudu domáhá ochrany proti nečinnosti Vězeňské služby ČR, Věznice Stráž pod Ralskem, která nerozhodla ve věci jeho žádosti o poskytnutí informace a snažila se přenést informační povinnost na svůj nadřízený orgán. Společně s žalobou podal žalobce také žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Městský soud ve výroku II. usnesení uvedeného v záhlaví zamítl žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků a ve výroku III. zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce.

[2] Žalobce (stěžovatel) podal proti výrokům II. a III. usnesení městského soudu kasační stížnost. Uvedl, že je původní profesí advokát, ale nyní je omezen v pohybu pravé ruky, vykonává trest odnětí svobody, nemá k dispozici profesionální tým právníků jako žalovaná ani odbornou literaturu a aktuální judikaturu.

[3] Stěžovatel dále požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů a o osvobození od soudních poplatků. K této žádosti NSS sděluje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí městského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Usnesení o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy netíží poplatková povinnost. Obdobné závěry dovodil rozšířený senát

v citovaném rozhodnutí i ve vztahu k povinnosti být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Z kasační stížnosti v této věci jsou zřejmé důvody, pro které ji stěžovatel podal; proto není třeba trvat na tom, aby byl zastoupen advokátem (výrok I. tohoto rozsudku).

[4] Kasační stížnost není důvodná.

[5] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zcela osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[6] Již městský soud přílehavě odkázal na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého platí, že „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřimo, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí).“

[7] V dané věci se stěžovatel domáhá poskytnutí souboru informací podle informačního zákona, a to konkrétně kapacity vězeňského zařízení Stráž pod Ralskem, v němž se stěžovatel nenachází (a ani netvrdí, že by mu hrozilo přemístění do takového zařízení), problematiky práv osob tzv. třetího pohlaví v tomto vězeňském zařízení, rozsahu inventáře vězeňského zařízení v jednotlivých celách a společných prostorách, stavu sanitárních prostor, ochrany před hlodavci, režimu odběru horké vody, technických parametrů nábytku, vězeňského stejnokroje a vybavení, jakož i seznamu nepovolených věcí.

[8] NSS souhlasí s městským soudem, že ze stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků neplyne, že by požadované informace měly jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem jeho životní sféry. Naopak jde o spory zřejmě vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí (a v této fázi řízení nelze zatím ani vyloučit, zda se ze strany stěžovatele nejedná o tzv. šikanózní výkon práva; takové hodnocení by ovšem nyní ze strany NSS bylo předčasné). Nadto je NSS z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s žalovanou (resp. různými vězeňskými zařízeními) množství „sporů“ týkajících se poskytování informací dle informačního zákona, které často pokračují před soudy. Taková řízení má stěžovatel právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Za situace, kdy stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor NSS), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je podle NSS správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím nákladů včetně nutnosti

pokračování

hrazení soudního poplatku (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2012, čj. 6 Ans 14/2012-11). Uvedené platím tím spíše, má-li stěžovatel právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie.

[9] Vzhledem k popsáním okolnostem nepostupoval městský soud v rozporu s právními předpisy, pokud učinil závěr, že je na místě stěžovateli výjimečně osvobození od soudních poplatků odeprít, a to v plné výši.

[10] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu být pro řízení o žalobě ustanoven ani zástupce (§ 35 odst. 9 věta první s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (pro úplnost srov. např. rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, čj. 1 As 197/2015-19). Městský soud tedy nepochybil, jestliže stěžovateli neustanovil zástupce z řad advokátů.

[11] NSS proto zamítl kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[12] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalované nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec její běžné činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2019

Ondřej Mrákota
předseda senátu